

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2020. gada 4. septembrī

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Daiga Rezevska un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 153/2020),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Civilprocesa likuma 438. panta pirmajā daļā ietvertos vārdus “atlikt sprieduma izpildi” un “sprieduma izpildes atlikšanu” par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 107. pantam, kā arī vārdiem “izpildu raksts” no (datums);

1.2. atzīt Rīgas apgabaltiesas (datums) lēmumu lietā (numurs) un Senāta rīcības sēdes (datums) lēmumu lietā (numurs) par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.3. atbrīvot Pieteikuma iesniedzēju no valsts nodevas samaksas par iesniegto konstitucionālo sūdzību.

2. Civilprocesa likuma 438. panta pirmā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa ir tiesīga pēc lietas dalībnieka pieteikuma, ievērojot pušu mantisko stāvokli vai citus svarīgus apstākļus, atlikt sprieduma izpildi vai sadalīt to termiņos, kā arī grozīt tā izpildes veidu un kārtību. Lēmums par sprieduma izpildes atlikšanu, sadalīšanu termiņos vai izpildes veida un kārtības grozīšanu izpildāms nekavējoties.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemјot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesnieгts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatoјums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzināјumā ar iepriekš iesnieгto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatoјums ir acīmredzami nepietiekams prasјjuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmeļoši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

4.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasјjums atzīt Civilprocesa likuma 438. panta pirmajā daļā ietvertos vārdus “atlikt sprieduma izpildi” un “sprieduma izpildes atlikšanu” par neatbilstošiem Satversmes 91. un 107. pantam ir piekritīгs Satversmes tiesai.

Savukārt šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasјjums nav piekritīгs Satversmes tiesai, jo tai ar likumu nav piešķirta kompetence pārvērtēt vai atzīt par spēkā neesošiem vispārējās jurisdikcijas tiesas nolēmumus.

4.2. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punkts noteic, ka pieteikumā ir jānorāda prasījums Satversmes tiesai. Proti, pieteikumā ir konkrēti jānorāda gan apstrīdētā norma, gan augstāka juridiska spēka tiesību norma, atbilstība kurai Satversmes tiesai būtu jāvērtē.

Līdzot atzīt Civilprocesa likuma 438. panta pirmajā daļā ietvertos vārdus “atlikt sprieduma izpildi” un “sprieduma izpildes atlikšanu” par neatbilstošiem vārdiem “izpildu raksts”, Pieteikuma iesniedzējs nav norādījis konkrētu augstāka juridiska spēka tiesību normu, kurā šāds vārdu savienojums būtu ietverts. Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam.

Papildus Satversmes tiesas kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz to, ka Satversmes tiesas kompetencē neietilpst vienāda juridiska spēka tiesību normu savstarpējo pretrunu izvērtēšana (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 15.4. punktu*).

4.3. Satversmes tiesas likums neparedz valsts nodevu par konstitucionālās sūdzības iesniegšanu. Līdz ar to šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādītais lūgums ir atstājams bez izskatīšanas.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa minēto uzskatu pamatot. Minētā tiesību norma ir skatāma kopsakarā

ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu, atbilstoši kuram pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības, proti, apstrīdētā norma ietilpst konkrēto pamattiesību tvērumā; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*).

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir prasītājs civillietā par darba tiesisko attiecību atzīšanu un darba samaksas piedziņu. Ar apelācijas instances tiesas (datums) spriedumu šajā civillietā no atbildētāja par labu Pieteikuma iesniedzējam nospriests piedzīt neizmaksāto darba algu un noteikt, ka spriedums šajā daļā ir izpildāms nekavējoties. Savukārt ar apelācijas instances tiesas (datums) lēmumu, pamatojoties uz atbildētāja pieteikumu un Civilprocesa likuma 438. pantu, minētā sprieduma izpilde atlikta līdz atbildētāja kasācijas sūdzības šajā lietā izskatīšanai. Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 559. panta pirmo daļu, tiesu izpildītājs (datums) atlika izpildu darbības.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Civilprocesa likuma 438. panta pirmā daļa neatbilst Satversmes 91. pantam.

Civilprocesa likuma 438. panta pirmās daļas neatbilstību Satversmes 91. pantam radot tieši tajā minētie vārdi “atlikt sprieduma izpildi” un “sprieduma izpildes atlikšanu”. Proti, pamatojoties uz Civilprocesa likuma 438. panta pirmo daļu, tiek apturēta tikai sprieduma izpilde, bet netiek paredzēta izpildu raksta, kā atsevišķa dokumenta, uz kura pamata tiesu izpildītājs veic izpildu darbības, apturēšana. Tādējādi tiek diskriminēta personu grupa – darbinieki, jo darba devēji varot izmantot likuma robu un kavēt izpildu rakstā minēto darbību veikšanu. Turklāt neatbilstību Satversmes 91. pantam radot arī nekonekventā izpratne par vārdu “likums”. Proti, neskatoties uz to, ka spriedums, ar kuru par labu Pieteikuma iesniedzējam ir tikusi piedzīta darba samaksa, ir stājies spēkā un ieguvis likuma spēku, tas konkrētajā situācijā neesot jāievēro.

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka atšķirīga attieksme ir aizliegta tad, ja tās pamats vai iemesls ir kāda personīga iezīme, kas personas vai personu grupu atšķir vienu no otras, proti, situācijās, kur atšķirīgā attieksme noteikta pēc kādas personīgas pazīmes. Savukārt, ja apstrīdētās normas piemērošanas rezultātā personu grupas neveidojas, pamatojoties uz kādu personisku pazīmi, tās arī nav salīdzināmas Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertā vienlīdzības principa aspektā (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. marta sprieduma lietā Nr. 2019-11-01 16. punktu*).

Tomēr pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ konkrētajā situācijā Pieteikuma iesniedzēja norādītās personas vispār būtu iespējams salīdzināt Satversmes 91. pantā ietvertā vienlīdzības principa aspektā. Pieteikumā nav norādīts arī tas, uz kuru no nepieļaujamajiem kritērijiem iespējamā atšķirīgā attieksme ir balstīta.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta, 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.3. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Civilprocesa 438. panta pirmajā daļā ietvertie vārdi “atlikt sprieduma izpildi” un “sprieduma izpildes atlikšanu” neatbilst arī Satversmes 107. pantam.

Nenodrošinot tūlītēju sprieduma izpildi, tiekot ierobežotas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 107. pantā ietvertās pamattiesības saņemt veiktajam darbam atbilstošu samaksu, kas nav mazāka par valsts noteikto minimumu. Turklāt, pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, lielāko neatbilstību Satversmes 107. pantam rada tieši tas, ka Civilprocesa likuma 438. panta pirmā daļa paredz tikai sprieduma izpildes apturēšanu, neparedzot izpildu darbību apturēšanu.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka Satversmes 107. pantā ir noteikts pamattiesību apjoms nodarbinātības jomā, kas precizēts normatīvajos aktos un attiecināms uz ikvienu personu, kura strādā algotu darbu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 21. oktobra sprieduma lietā Nr. 2008-02-01 8.3. punktu*). Tiesas sprieduma efektīvas izpildes garantijas ietilpst Satversmes 92. panta pirmā teikuma tvērumā (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-13-01 11. punktu*). Savukārt personas tiesības uz tādu prasījumu, kuriem pastāv skaidrs

tiesisks pamats, izpildi aizsargā Satversmes 105. panta pirmais teikums (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 23. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-20-0103 16.1. punktu*).

Tādējādi, ievērojot Satversmes tiesas judikatūrā atzīto, pieteikumā nav sniegts juridiskais pamatojums tam, kādēļ konkrētajā gadījumā Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz tūlītēju sprieduma izpildi ietilpst tieši Satversmes 107. panta tvērumā.

Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta, 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

Nemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 153/2020).
2. Atstāt bez izskatīšanas šā lēmuma 1.3. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Ineta Ziemele